

Tekst: **Bert Driessen** en **Jos Van Thielen** (Katholieke Hogeschool Kempen)

EEN CORRECTE ZEUGENADMINISTRATIE IS NIET VANZELFSPREKEND

Een degelijke zeugenadministratie is noodzakelijk voor de hedendaagse opvolging en de (continue) bijsturing van de zeugenproductie. Het verzamelen van gegevens voor die zeugenadministratie vraagt tijd, energie en veel aandacht, maar het loont in zeer sterke mate om de zoötechnische prestaties te optimaliseren. De zeugenadministratie staat of valt met de correctheid, waarmee de gegevens worden verzameld en in het zeugenprogramma worden ingegeven. Het niet, niet correct, te laat of te vroeg ingeven van diergegevens vertekent de bedrijfsgegevens en de daaruit gedestilleerde conclusies. Conclusies kunnen enkel op een correcte manier uit de bedrijfsgegevens worden getrokken, als die gegevens op een correcte manier in het zeugenprogramma worden ingevoerd. Bovendien, als gegevens van verschillende zeugenbedrijven worden vergeleken, is het cruciaal dat die gegevens op ieder bedrijf op een identieke manier worden verzameld, ingegeven en verwerkt. Om die redenen worden hier enkele aandachtspunten vermeld.

DRAAIBOEK/PROTOCOL

Als meerdere personen in het zeugenbedrijf werkzaam zijn, is het raadzaam om een protocol of draaiboek op te stellen waarin minutieus wordt vermeld welke gegevens moeten worden verzameld en ingegeven en op welk moment. Dit draagt ertoe bij dat dit door iedere werknemer op steeds dezelfde manier zal gedaan worden. Dit zou ook ertoe moeten leiden dat de variatie in de bedrijfsgegevens effectief afkomstig is van de aanwezige dieren en niet van de manier waarop (en door wie) de gegevens zijn verzameld en ingegeven. Ook als de kraamstal door één persoon wordt beheerd, kan dergelijk protocol bijdragen tot het consequent genereren van de gegevens. Voor een tijdelijke bedrijfshulp kan dergelijk protocol een leidraad vormen om het werk op een identieke wijze als de werkgever uit te voeren.

MOMENT VAN INSEMINATIE

Meteen na inseminatie dient het inseminatietijdstip en het nummer van de desbetreffende geïnsemineerde gelt/zeug in het administratieboekje of in de handcomputer te worden geregistreerd. Later noteren geeft aanleiding tot registratiefouten. Het moment van insemineren speelt een belangrijke rol bij het succes van de inseminatie en de uiteindelijke toomgrootte. Bij analyse van het bevruchtingspercentage is het belangrijk om het exacte inseminatiemoment te kennen. Het ideale moment voor een inseminatie ligt in het tijdvak tussen 24 uur voor de eisprong het moment van de eisprong zelf. Later insemineren kan nadelig zijn voor de bevruchtingsresultaten. Het foutief noteren van het inseminatiemoment heeft zijn weerslag op de berekende werpdatum en een negatief effect (meer doodgeboorte en meer perinatale biggensterfte) bij een eventuele partusinductie (gebaseerd op die foutief berekende werpdatum).

MOMENT VAN INBRENGEN VAN GELTEN IN DE ZEUGENADMINISTRATIE

Goed uitgegroeide, gezonde gelten vormen de basis van een productieve zeugenstapel. Dat gelten niet te klein of te licht mogen zijn, is logisch, maar ook als gelten te zwaar en vooral te vet zijn, is dat ongunstig. Ze worden vaak slechter berig en drachtig en hebben meer kans op pootproblemen. Als richtlijn geldt dat het lichaamsgewicht van gelten zo'n 140 à 150 kg op het moment van de eerste inseminatie moet bedragen. Voor de meeste zeugenrassen is het verstandig om gelten pas vanaf tweede of derde bronst en vanaf een leeftijd van 240 dagen te insemineren. Vandaar dat gelten standaardmatig op een leeftijd van 240 dagen in de zeugenadministratie worden ingebracht. Dit standaardmatig instellen van 240 dagen maakt (achteraf) een correctere vergelijking van de productiegegevens tussen de zeugen mogelijk.

AFVOERDATUM/VERLIESDAGEN

Voor een correcte verwerking en interpretatie van de gegevens (aantal verliesdagen) is het belangrijk dat de zeugen op het correcte tijdstip uit de zeugenadministratie worden gehaald. Dat betekent dat zeugen die uit productie zijn genomen, maar nog in het bedrijf aanwezig zijn om nog gewicht te winnen voor ze naar het slachthuis worden getransporteerd, niet meer in de zeugenadministratie thuishoren. Deze reforme zeugen zijn van productiedoel veranderd, namelijk van biggenproductie naar slachtdier en horen daarom niet meer thuis in een zeugenprogramma. Anderzijds mag men een zeug ook niet te vlug uit de zeugenadministratie schrappen. Een geïnsemineerde zeug die bij een drachtcontrole niet drachtig blijkt te zijn, wordt niet (met terugwerkende kracht) op het tijdstip van de inseminatie uit bedrijf genomen, maar wel op het moment van de drachtcontrole (het moment waarop je de beslissing neemt om de zeug als reforme zeug af te voeren).

DOODGEBORTE/BIGGENSTERFTE

Doodgeboorte en biggensterfte binnen de eerste uren na geboorte worden soms over één kam geschoren, onterecht. De oorzaken van beide fenomenen kunnen verschillend zijn. Om de juiste conclusies te trekken en managementhandelingen te nemen, is het belangrijk dat er een correct onderscheid tussen effectief doodgeboren en biggensterfte direct na geboorte wordt gemaakt. Doodgeboren biggen liggen vlak achter de zeug en hebben nog slijmen en vliezen in de neus en de muil. Ze zijn ook te herkennen aan het feit dat er nog kraakbeenkapjes ter hoogte van de klauwtjes aanwezig zijn. Gestorven biggen worden doorgaans zijdelings van de zeug aangetroffen, zijn hun kraakbeenkapjes verloren door te spartelen en hebben eventueel reeds melk gedronken.

Bovenstaande instellingen werken mee aan dit demonstratieproject.

Europees Landbouwfonds voor Plattelandsontwikkeling:
Europa investeert in zijn platteland.

Dit artikel werd o.a. gepubliceerd in volgend vakblad:

- *Varkensbedrijf (augustus 2012) p. 30 tot 31*
- *Management en Techniek (17 augustus 2012) p. 12 tot 13*
- *Landbouwleven (7 september 2012) p. 21 tot 22*